

ARENGUSEIRE KESKUS

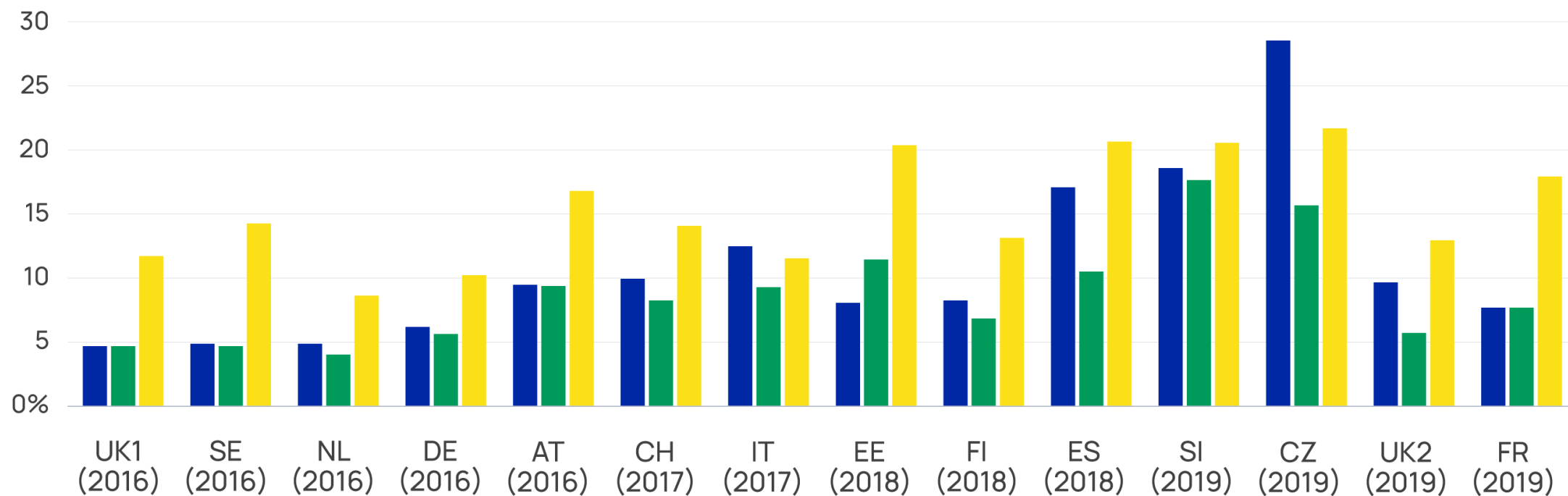
Platvormitöö Eestis 2021

Johanna Vallistu

Arenguseire Keskuse ekspert

02.06.2021

Meenutus aastast 2018

■ Vähemalt kord nädalas platvormitöö ■ Vähem kui kord nädalas platvormitöö ■ Otsib, aga ei tee platvormitööd

Küsitlusest

- Märtsis 2021, esindusliku valimiga (2000 vastajat) veebipaneel, vanuses 18–64, täitja SaarPoll
- Kuidas on platvormitöö ulatus muutunud võrreldes 2018. aastaga?
- Milline on platvormitöötajate tööaeg, sissetulekud, sotsiaalkaitse?
- Kuidas platvormitöötajad üksteisest erinevad?

Mis on platvormitöö?

Digitaalse töövahendusplatvormi abil leitud töötste tegemine erinevatele klientidele:

- **sõidujagamisteenuse pakkumine** nt Bolti, Uberi, Yandexi vahendusel;
- **toidu kohaletoomise või muude kullerteenuste pakkumine** nt Wolti, Bolti vahendusel;
- **erinevate tööde tegemine teiste inimeste kodudes** (ehitustööd, remont, koristamine, lapsehoid, aiatöö jmt) nt Taskus, GoWorkaBiti, Handiesi vahendusel;
- **isikuhooldusteenuste pakkumine** (juukselõikus, massaaž, maniküür jmt) nt Taskus, CareMate'i vahendusel;
- **jooksvate asjatoimetuste või bürootööga tegelemine kliendi ruumides** nt GoWorkaBiti vahendusel;
- **administratiivse töö tegemine või väiksemate ülesannete täitmine** (nn *click work*) nt Amazon Mechanical Turki, Clickworkeri, Upworki vahendusel;
- **loomingulise või IT-alase töö tegemine** (kujundamine, toimetamine, tarkvaraarendus või tõlkimine jmt) nt Upworki, DesignCrowdi, Freelanceri, Fiverri vahendusel;
- **professionaalsete teenuste pakkumine** (õigusabi, raamatupidamine jmt) nt UpWorki, Freelanceri, Fiverri vahendusel.

Miks on oluline platvormitööd uurida?

Miks on oluline platvormitööd uurida?

- Platvormitöö kui töövorm ei ole nišiteema – näeme selle laienemist erinevatele töötüüpidele. Digiareng toob kaasa suurema töö platvormistumise.
- Platvormitöötajate ebamäärane õiguslik staatus toob kaasa olulised riskid töötegijale:
 - Platvormitöötajatel tavatöötajast suurem paindlikkus, aga ta ei ole klassikaline ettevõtja: hinna ja teenuse pakkumise tingimused määrab sageli platvorm. Sissetulek on ebastabiilne
 - Platvormitöötaja vastutab ise:
 - Oma tööaja eest
 - Oma töötingimuste eest
 - Tööohutuse eest
 - Puhkuse ja ravikindlustuse eest
- Platvormitöötajad ei maksa sama palju makse kui palgatöötajad. Sageli jääks platvormide vahendusel teenitud palk alla miinimumi, kui selle pealt makstaks kõik maksud.
- Me ei teaks muidu platvormitöötajatest kuigi palju. Platvormidel endil puudub kohustus seda infot jagada.

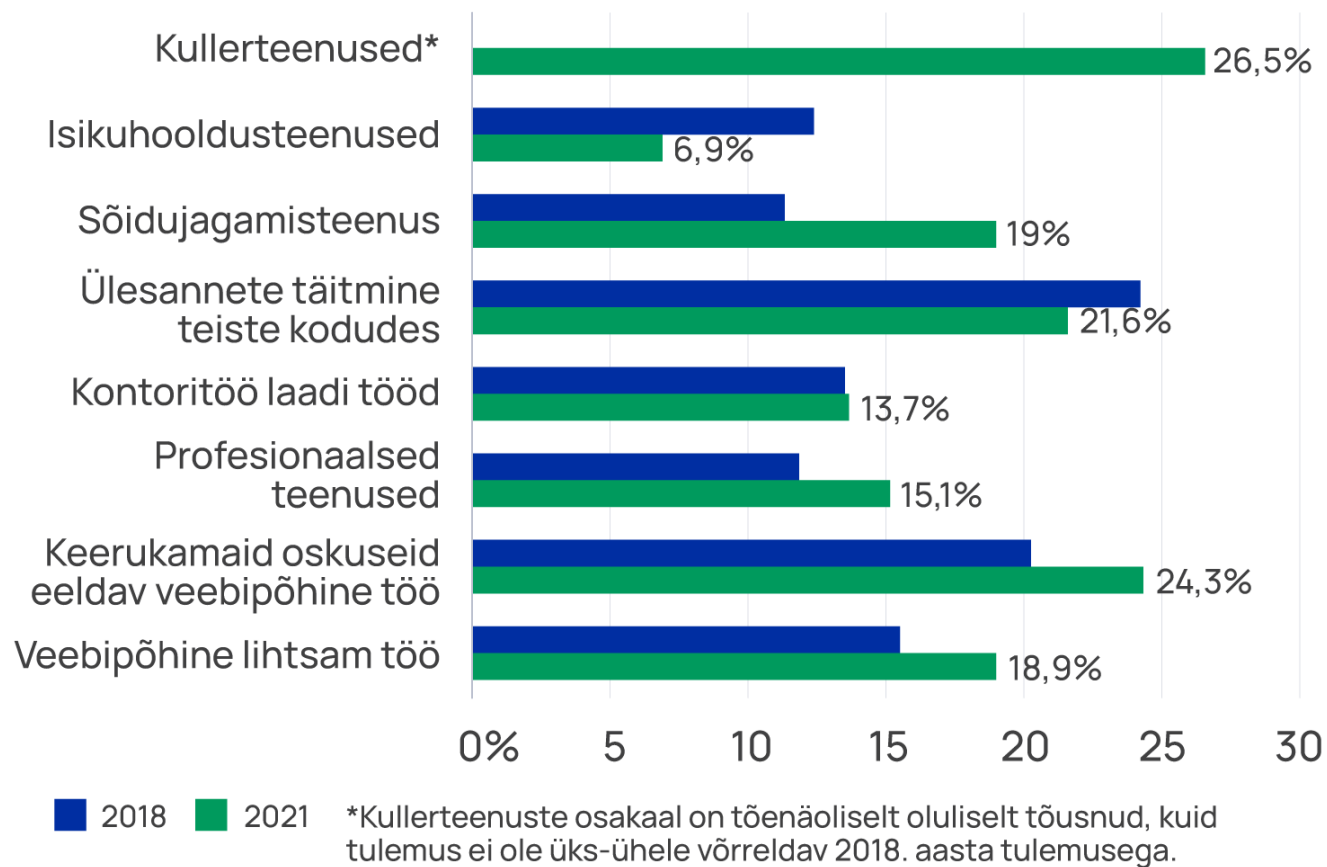
Platvormitöö on Eestis
ulatuslikult levinud, kuid
peamiselt on see lisatöö.

Regulaarselt teeb platvormitööd 7% elanikkonnast

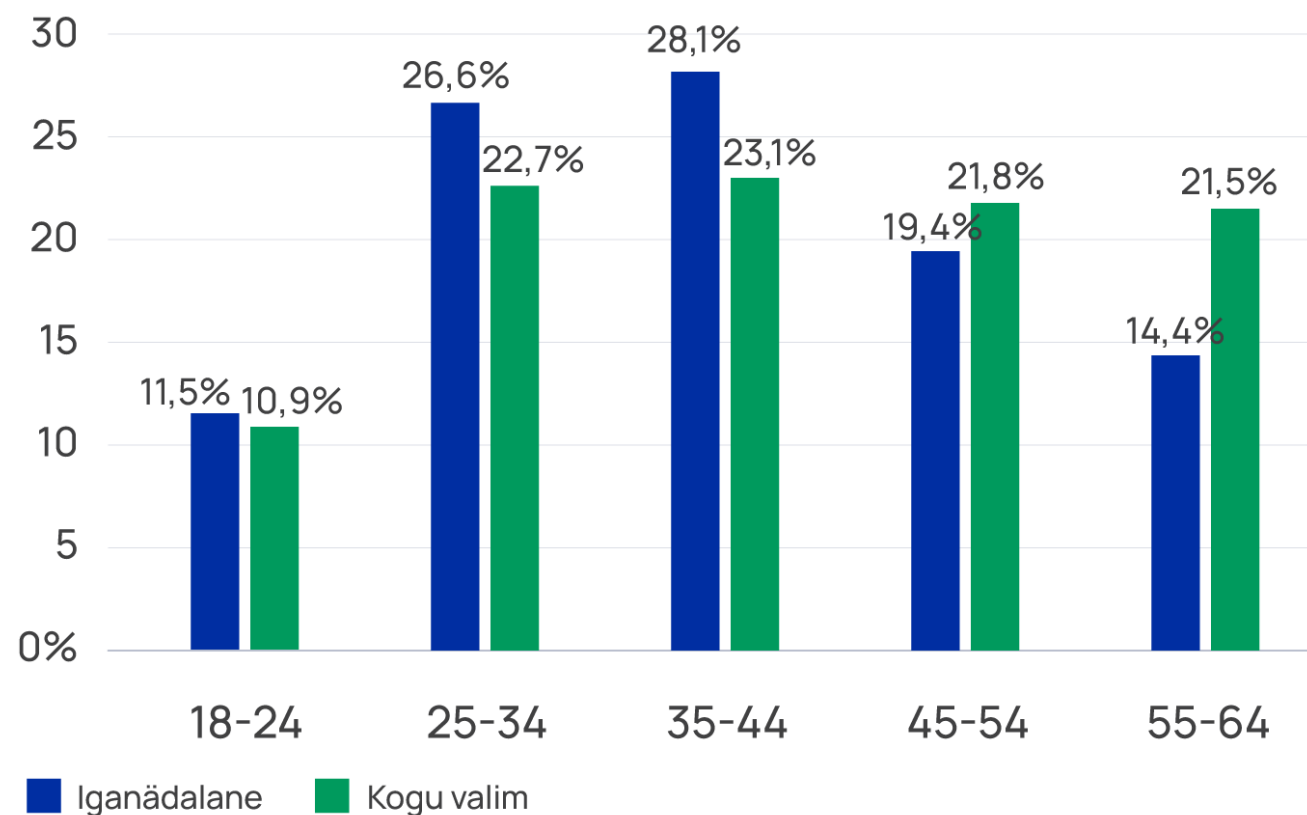
Platvormitöö sagedus	2021	2018
Vähemalt kord nädalas	7% (u 56 000 inimest)	8,1%
Vähemalt kord kuus	11,9% (u 96 000 inimest)	10,3%
Vähemalt kord aastas	20,2% (u 161 000 inimest)	16,9%
On kunagi üldse platvormitööd teinud (Kokku)	26% (u 208 000 inimest)	19,5%

- Regulaarselt platvormitööd tegevate inimeste osakaal ei ole suurenenud
- Varasemast rohkem on neid, kes teevad „natuke“
- Me ei tea, kui palju on eesti või vene keelt mitte rääkivaid platvormitöötajaid või alaealisi platvormitöötajaid (kullerid, sõidujagajad)

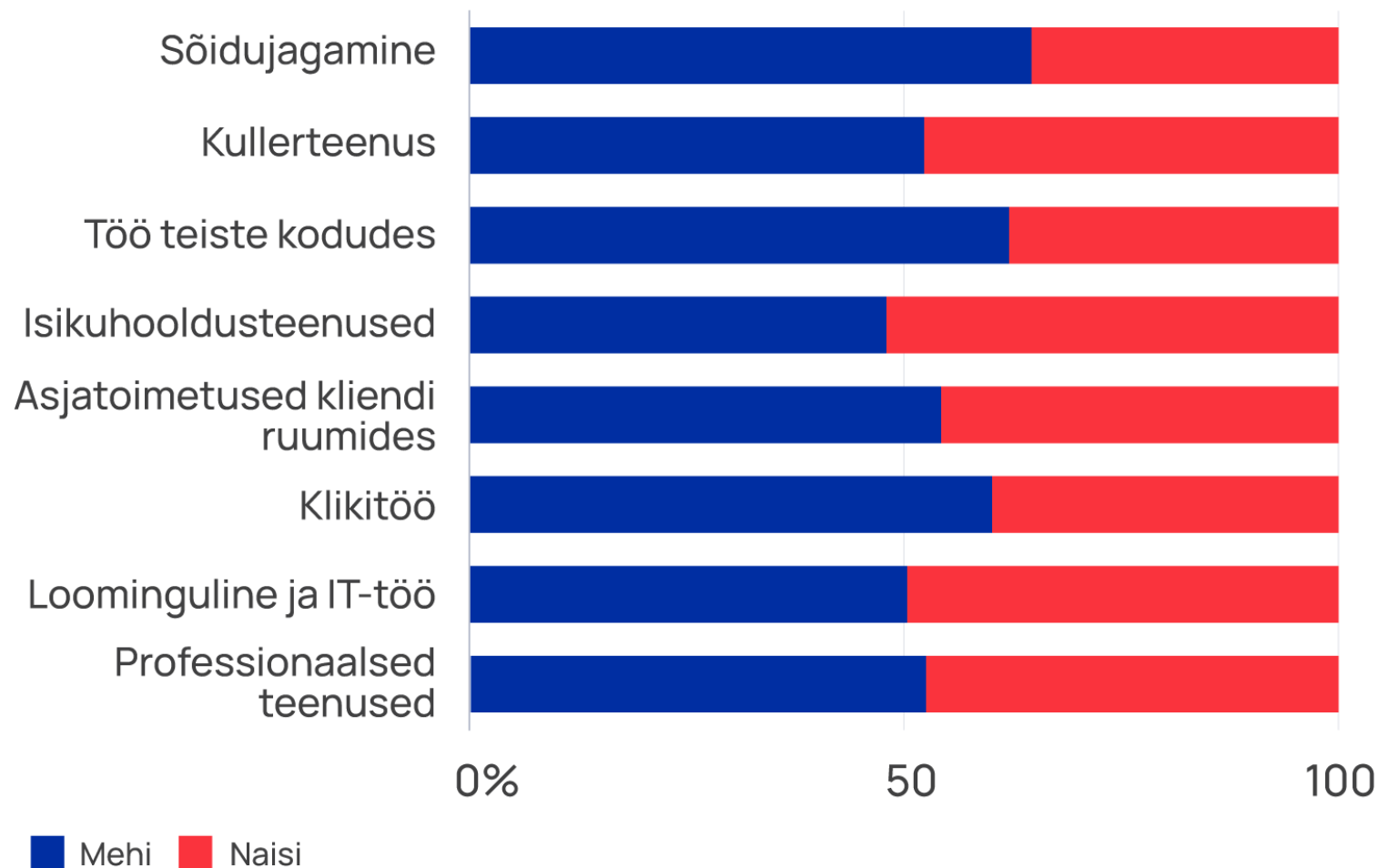
Enim on kasvanud veebipõhine platvormitöö

Platvormitöötajad on keskmiselt nooremad kui üldine elanikkond

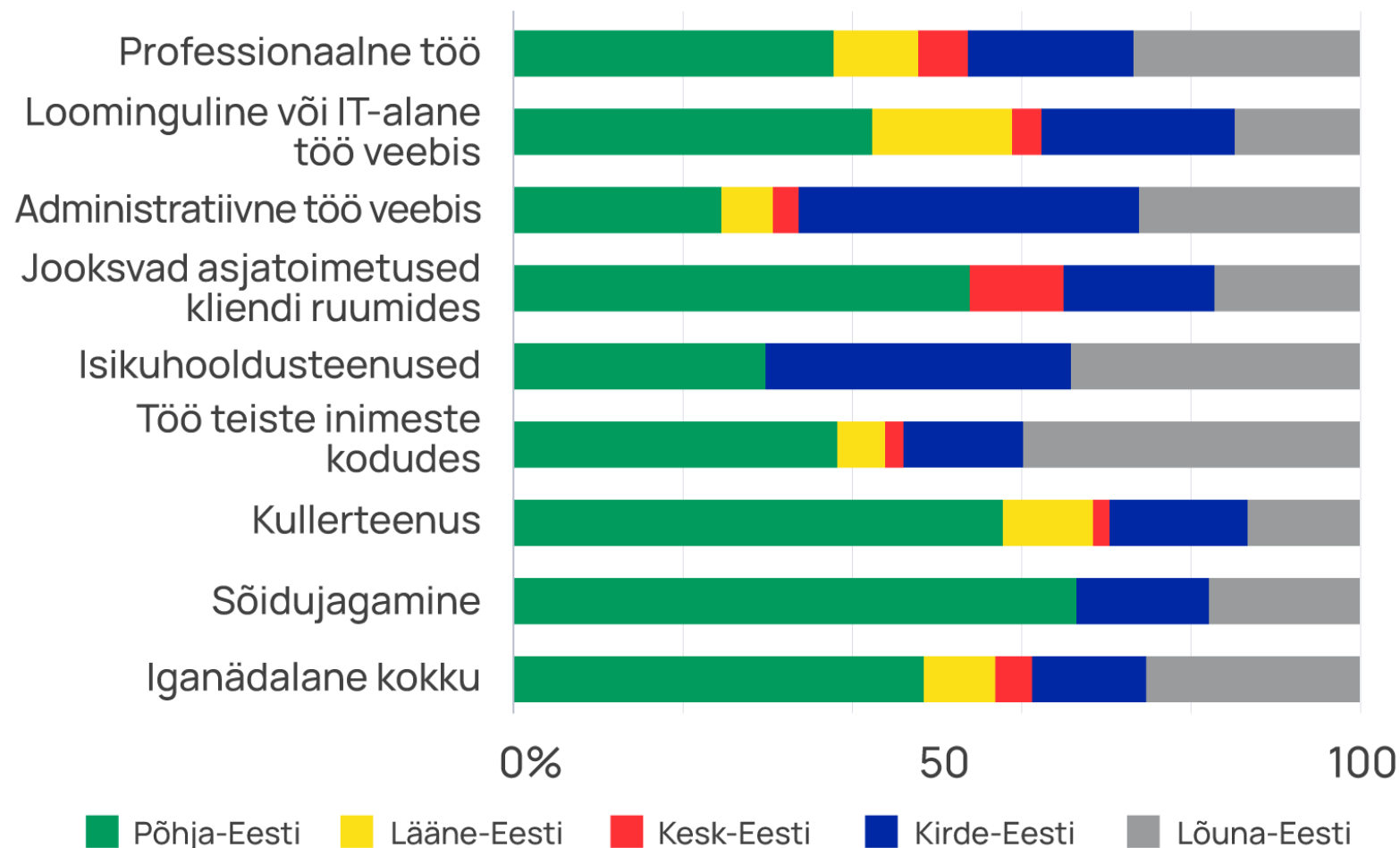

Platvormitöötajate sooline jaotus sõltub töö tüübist

Igal nädalal platvormitööd tegevatest inimestest on 51,4% mehed ja 48,6% naised.

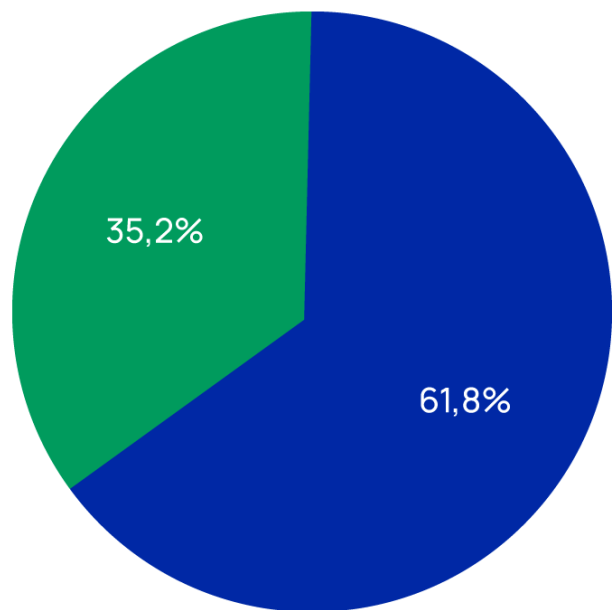
Platvormitöö koondub tõmbekeskuste ümber

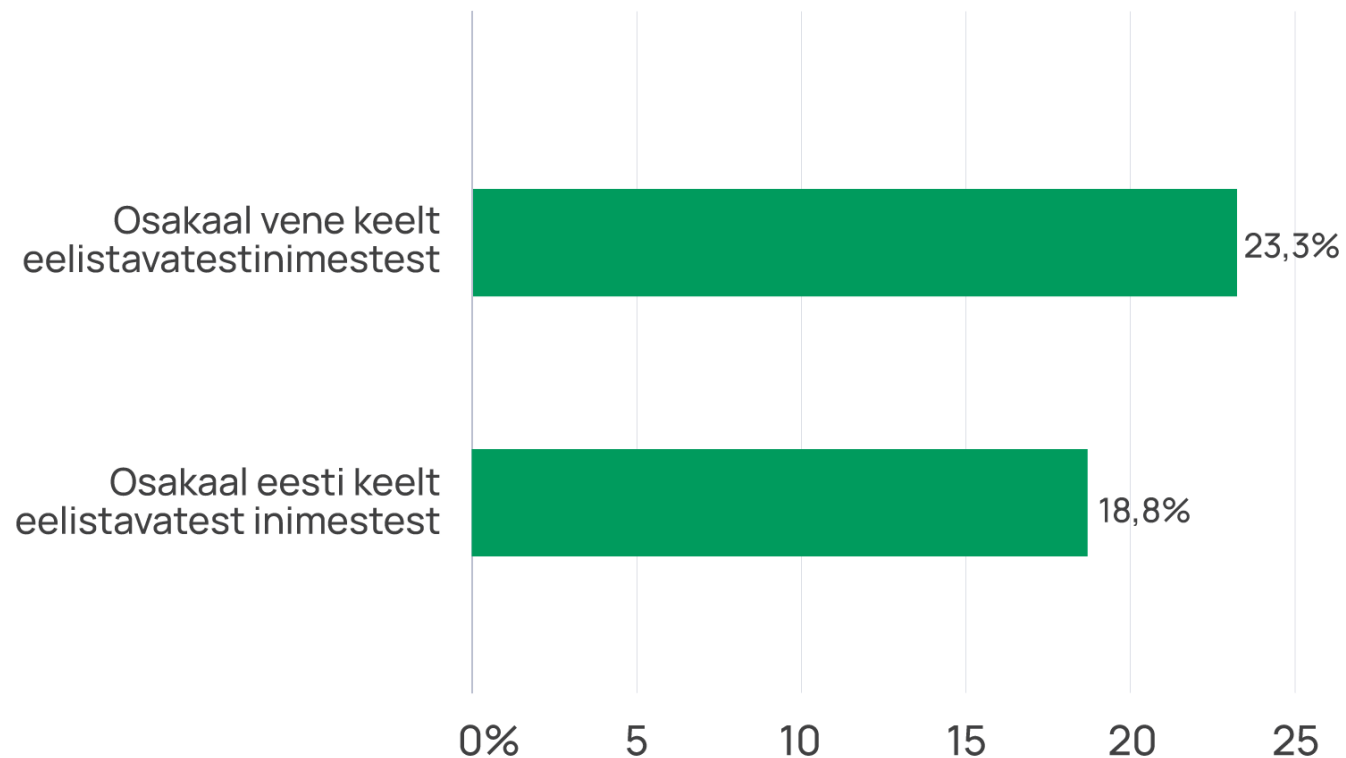
Iganädalast platvormitöötajatest 75% elab linnas, 8% väikelinnas ning 17% maal.

Vene keelt kõneleva elanikkonna seas on platvormitöö rohkem levinud

Vähemalt kord aastas platvormitöö tegijad

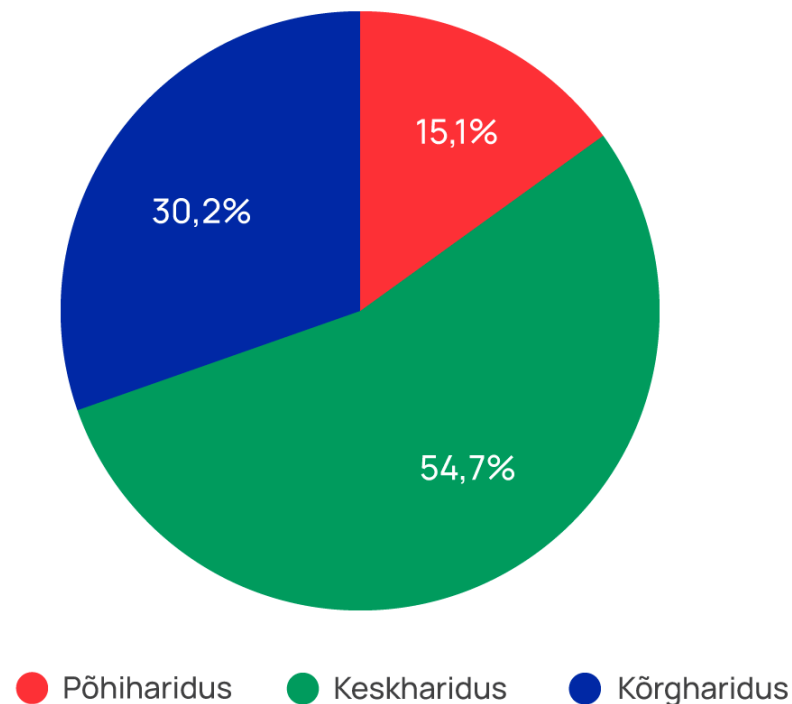

● eesti keelt eelistav ● vene keelt eelistav

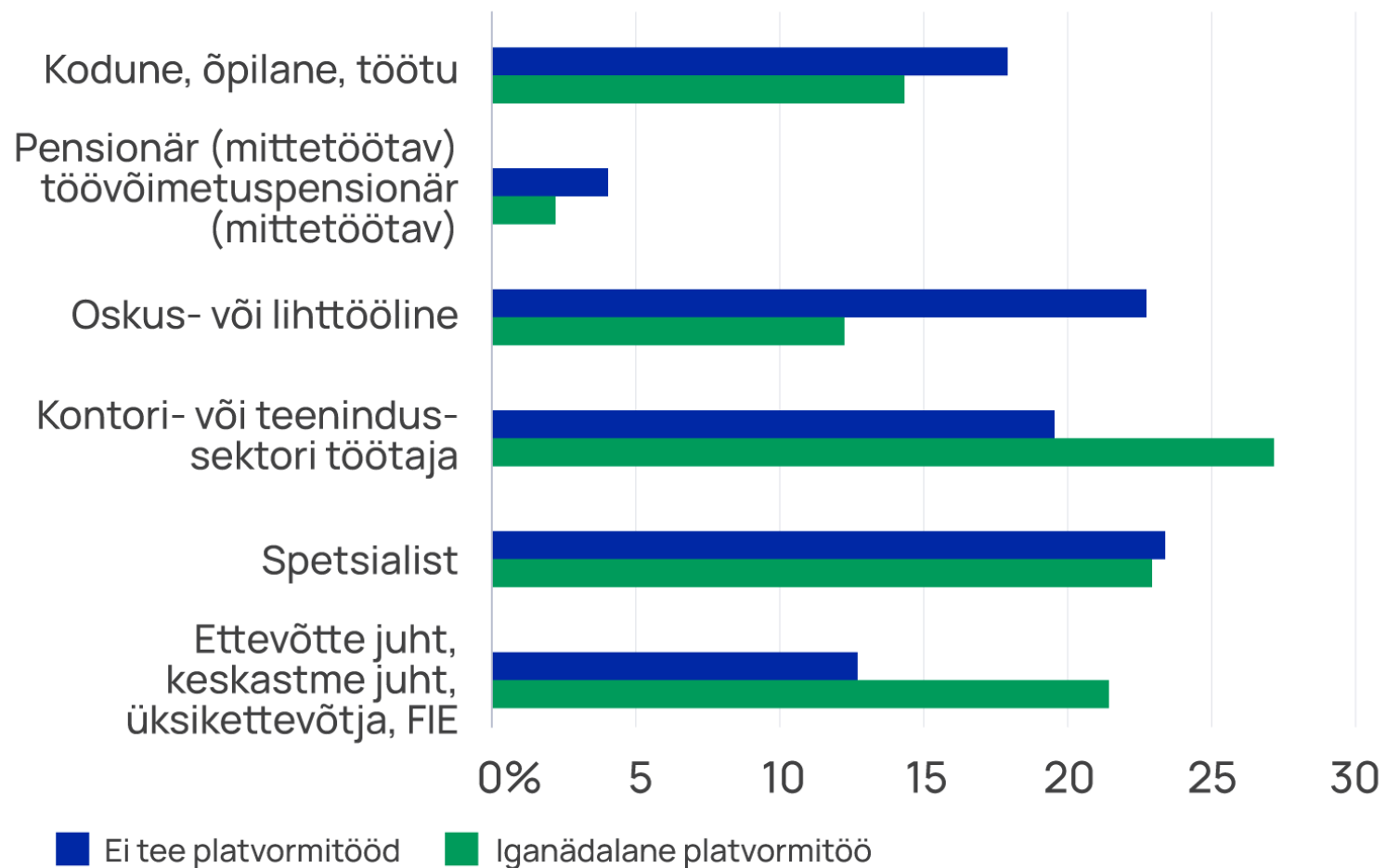
Platvormitöötajate haridustase ei erine Eesti keskmisest

Regulaarselt platvormitööd tegevate inimeste haridustase (%)

Suurem osa (54,7%) platvormitöötajatest on **keskharidusega** (valimis keskmiselt 55,8%), 15,1% on **põhiharidusega** (keskmiselt 14,1%) ning 30,2% on **kõrgharidusega** (keskmine on 30,1%)

Enim on platvormitöötajaid kontori- või teenindussektori töötajate seas

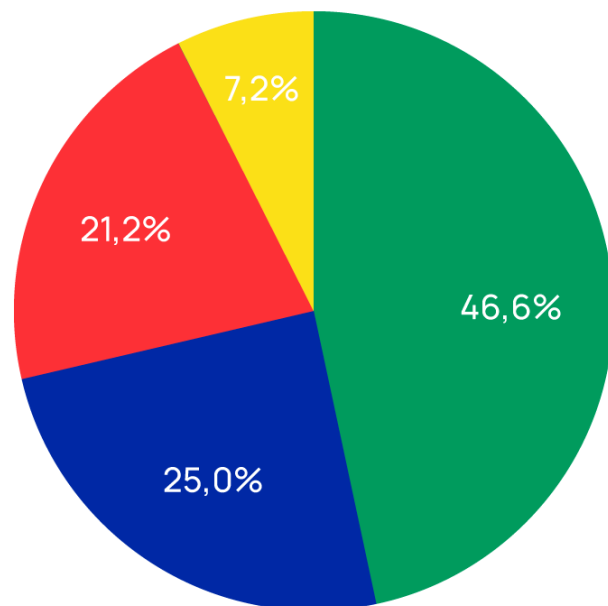

Platvormitöötajate sissetulek, tööaeg ja sotsiaalkaitse

Viiendik platvormitöötajatest töötab **kokku** rohkem kui 40 tundi nädalas

Keskmine töötatud tundide arv digiplatvormi(de) vahendusel nädalas

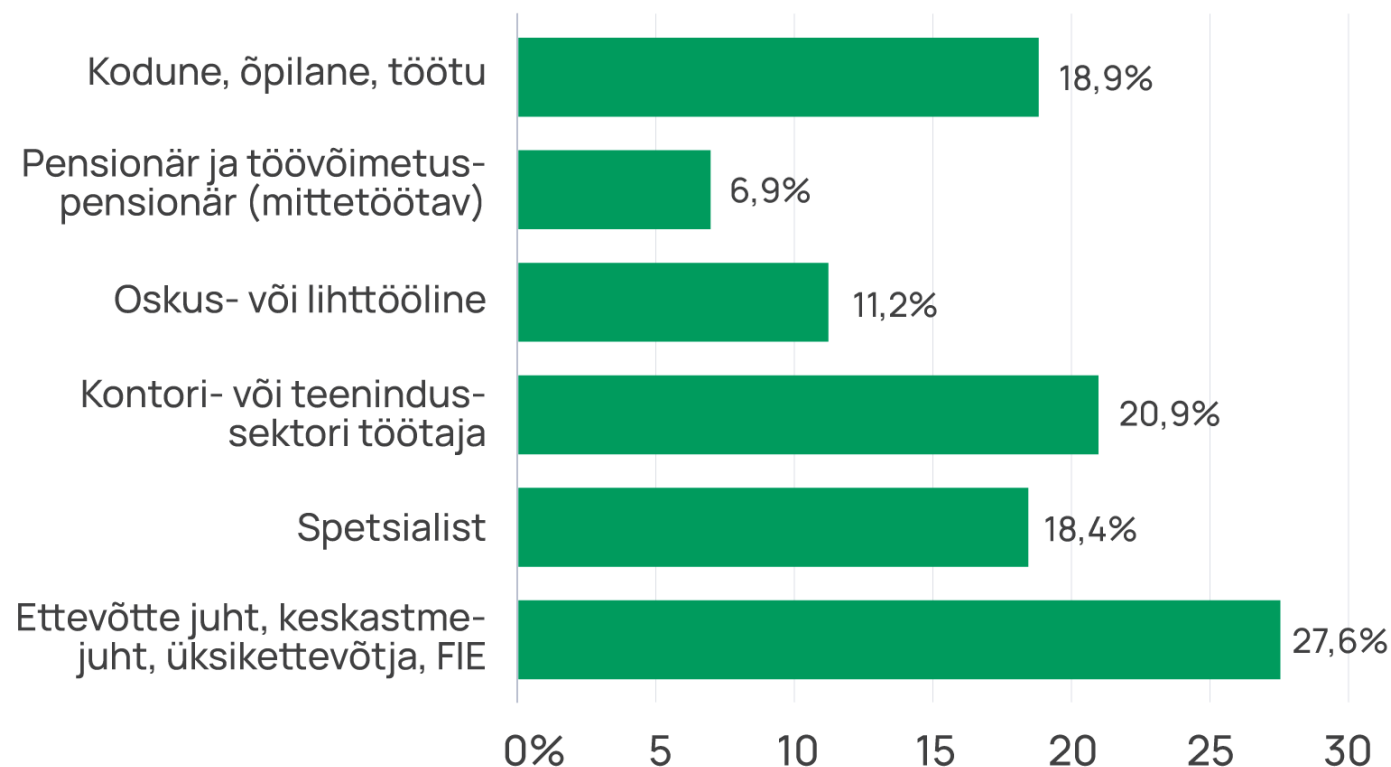

● Kuni 10 tundi ● 11-25 tundi ● 25-40 tundi ● 40+ tundi

- Regulaarselt platvormitööd tegevate inimeste keskmine töökoormus ei erine nende inimeste töökoormusest, kes platvormitööd ei tee (keskeltläbi 38,5 töötundi nädalas).
- **Kuid inimestel, kes töötavad kokku rohkem kui 40 tundi nädalas (u 20%), on oluliselt suurem ka platvormitöö tundide arv – keskmiselt 26 tundi nädalas.**

Platvormitöö osakaal kogu sissetulekust on märgatav

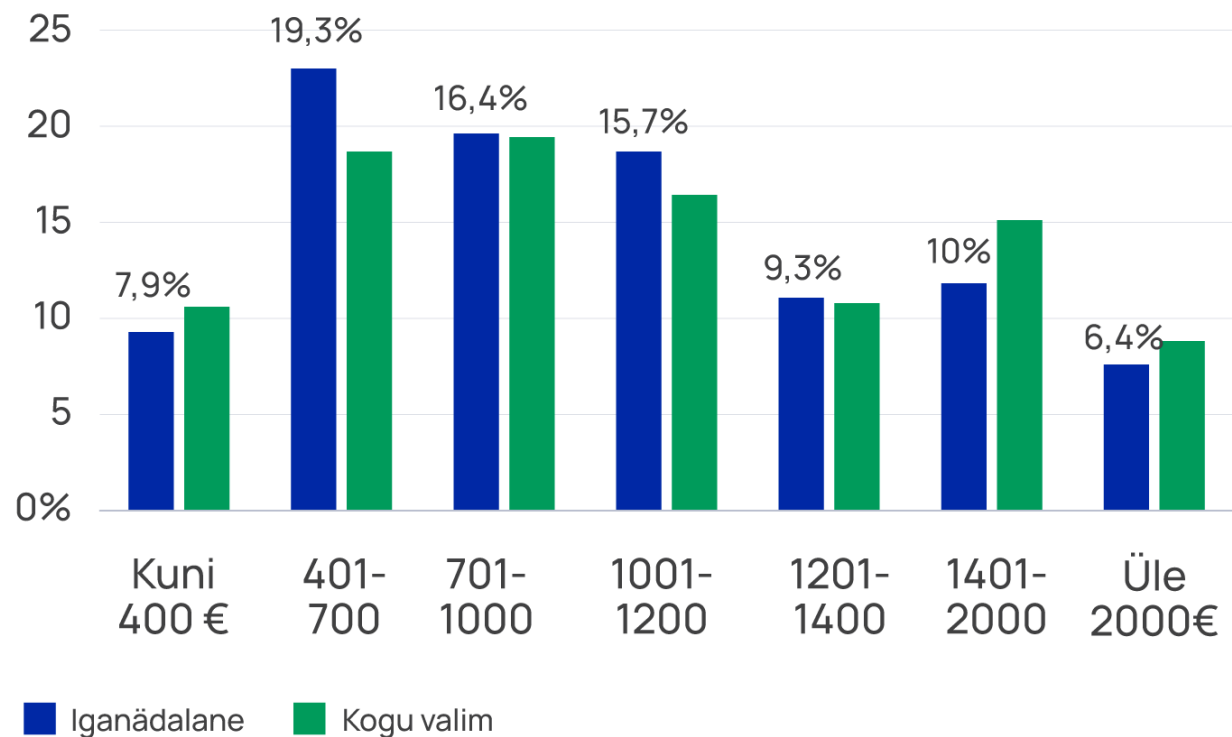
Platvormitöö osakaal platvormitöötajate netosissetulekus põhitegevuse järgi (%)?

- **Platvormitöötajad (kõik need, kes on viimase aasta jooksul platvormitööd teinud) teenivad platvormitööd tehes keskmiselt 18,4% oma netosissetulekust kuus.**
- Vähemalt pool sissetulekust moodustab platvormitöö **18,7%** regulaarsete platvormitöötajate jaoks (u 10 500 inimest).
- Ainus sissetulekuallikas on platvormitöö 4,4% platvormitöötajate jaoks (ca 2500 inimest) ning see osakaal ei ole võrreldes 2018. aastaga kasvanud.

Kui palju platvormitöötajad kokku teenivad?

Platvormitöötajate ja kõigi vastanute netosissetuleku (kõik allikad) võrdlus

Platvormitöötajate keskmine igakuine **netosissetulek** kõikide sissetulekuallikate peale kokku on keskmiselt 1017€. Samal ajal on Eesti keskmine netopalk 1255€.

Platvormistuvad ka keerukamad tööd

Platvormitööd teevad erinevad inimesed

Rohkem kui pool platvormitöötajatest ei tegutse „tänaval“

Kas platvormitöötajate toimetulek sõltub töö tüübist?

Platvormitöö muudab kõrgharidust eeldavad tööd kättesaadavaks madalama haridustasemega inimestele

Kohapõhine platvormitöö sõidujagamise näitel

- enam mehi, vene keelt kõnelevaid ja linnades elavaid inimesi ning enam keskeas inimesi
- enim oskus- või lihttöölisi, kuid sarnasel määral ka kontoritöötajaid, spetsialiste ja viiendik iseendale tööandjaid
- veidi enam keskharidusega inimesi
- suurim osa teenib 401–700 eurot kuus

Veebipõhine platvormitöötaja keerukama töö näitel

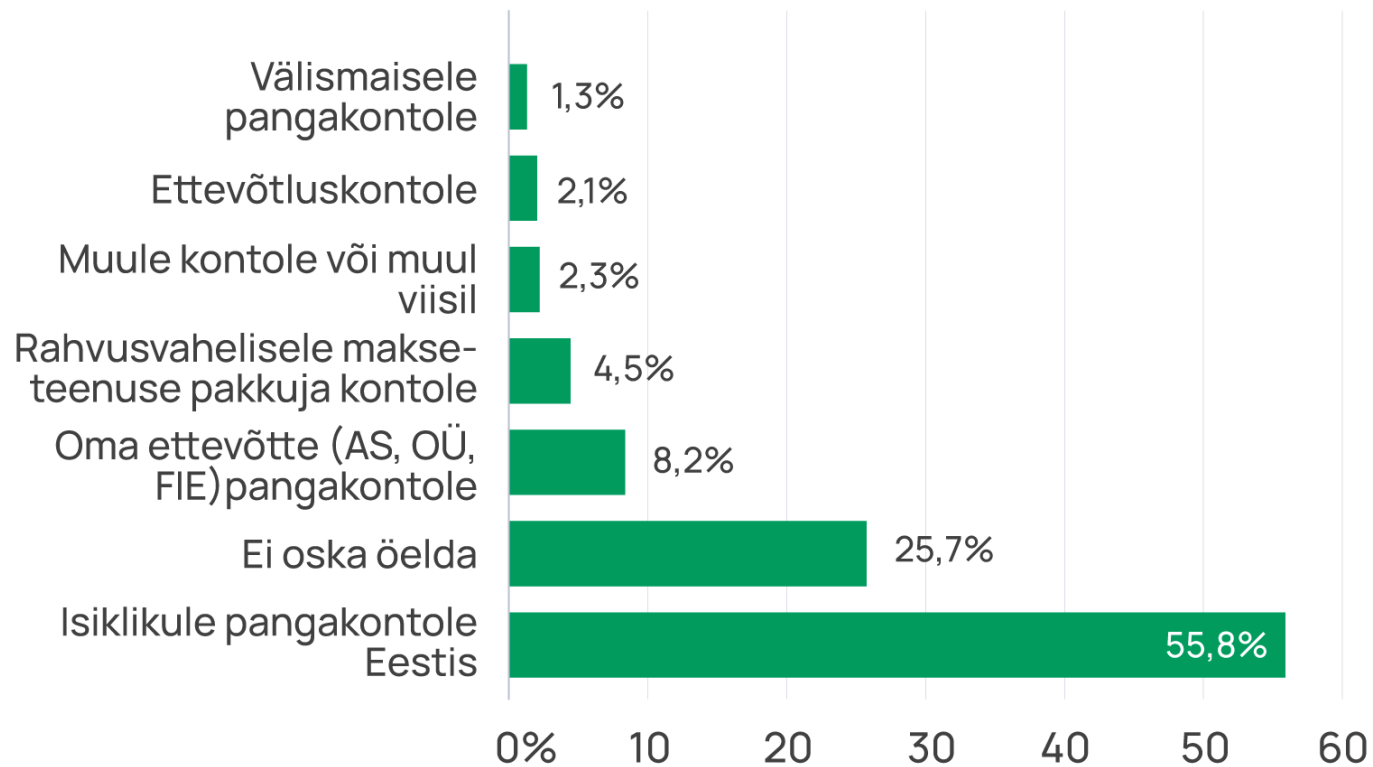
- võrdselt nii mehi kui naisi, pigem eesti keelt emakeelena rääkivad
- suurima osa moodustavad kuni 34 aastased
- veidi enam spetsialiste, kuid rohkem kui viiendiku ulatuses oskus- ja lihttöölisi ning kontori- ja teenindussektori töötajaid
- veidi enam kõrgharidusega inimesi
- suurim osa teenib 701-1000 eurot kuus

Kuid varasemalt spetsialistioskusi eeldanud tööd muutuvad platvormil lihtsamaks:

- Tööde „osadeks võtmine“
- Ei eelda kõrgharidust
- Pakub madalamat sissetulekut

Veerand platvormitöötajatest ei tea, kuidas nende platvormitöö tulud on korraldatud

Kui teete digiplatvormi(de) vahendusel tööd, siis peamiselt millisele kontole Teie teenitud tulud laekuvad?

- Platvormitööd käsitletakse juhutuluna
- Platvormitöötajate sotsiaalkaitse üheks lahenduseks peetud ettevõtluskontot kasutab praegu üksnes 2% platvormitöötajatest
- Kui kõik need platvormitöötajad kasutaksid ettevõtluskontot, kes seni pole seda kasutanud ega ole ka ettevõtjad või FIE-d, siis nende aastane tulu küündiks **340 miljoni euron** ja maksude summa **68 miljoni euron**

Platvormitöötajate sotsiaalkaitse on ka riigi sotsiaalkaitse süsteemi jätkusuutlikkuse küsimus

- Kriisi ajal kasvab surve platvormitööd teha, mis suurendab platvormide mõjuvõimu veelgi ning muudab platvormitöötajad leplikumaks madala töötasu ja suurte riskide osas
- Uuringu tulemused viitavad, et juba praegu teeb platvormitööd peamiselt madala sissetuleku riskigrupis inimene, kelle tööturuvõimalused on piiratud
- Kehvasti kindlustatud inimene pöördub lõpuks ikka oma muredega riigi poole
- Platvormide teenuste madala hinna maksab pikas vaates kinni maksumaksja
- Väikese grupi platvormitöötajate tööaeg viitab toimetulekuraskusele
- Probleemiks info puudus platvormide poolt, mis takistab adekvaatset poliitikakujundust

Võimalikud lahendused tulevikus: kes maksab platvormitöötajate sotsiaalkaitse eest?

Suurem vastutus platvormil:

- Töölepingulise kaitse andmine platvormitöötajatele (EK direktiiv)
- Töötaja mõiste laiendamine
- Uue töötegija staatuse loomine
- Vabatahtlikud tegevused platvormide poolt – koolitus, terviseskeemid, kindlustus

Platvormitöötajal vastutus, aga ka suuremad kohustused:

- Ettevõtlusvormile sotsiaalsete garantiide loomine (ettevõtluskonto)
- Suurem järelevalve maksukuulekuse üle

Riik (maksumaksja) kannab vastutust:

- Baasõiguste andmine kõikidele töötegijatele
- Praeguse olukorra jätkumine

Uuringus sisalduva teabe kasutamisel palume viidata allikale:

Vallistu, J., Piirits, M., (2021) Platvormitöö Eestis 2021. Küsitlusuuringu tulemused. Arenguseire Keskus.

Aitäh!

johanna.vallistu@riigikogu.ee

